

UČITELJSKI TOVARŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja vsak mesec po celi poli. Velja za celo leto v tiskarnici in po pošti 1 gld. 50 kr. nov. dn., za pol leta 80 kr. nov. dn.

Tečaj I.

V Ljubljani 1. listopada 1861.

List II.

Nekaj šolskim pripravnikom in učiteljem.

Učitelj, koji hoče dan današnji tirjatvam svojega stanu zadostovati, ne stori dovolj, da le odmenjene šole z dobrimi spričali dokonča, ampak se mora potem vedno še sam izobraževati. Kdor ne gre naprej, gre nazaj, ker v naturi ni stanja. Vedno izobraževanje dušnih moči je vsakemu človeku po svojem stanu potrebno; toliko potrebnije pa je to učitelju, ker po njegovem izobraževanju se širi tudi napredek in izobraževanje celega naroda. Učitelj, kteremu ni mar, da bi se vedno bolj izobraževal, tudi ne more tirjati in pričakovati, da bi njegovi učenci kaj prida napredovali. Ali misliš, ljubi učitelj, da je dovolj, da že deset ali dvajset let otroke podučuješ? Ali boš zato že vselej žel dober sad svojega poduka? Nikdar! ako meniš, da je dosti, če le odločene ure v šoli pri otrocih doprinašaš, ter jih vedno enako po starem kopitu uriš in podučuješ. Dokler boš mislil, da že dosti veš, če si le kako knjižico poverhoma prebral, ne moreš dobro shajati pri svojem poduku. Kdor hoče, da bi mu šola dober sad rodila, se mora tedaj vedno izobraževati in skrbeti, da si pridobi dobro učilo (metodo), to je, umnost, da otroke tako podučuje, da ga lahko razumejo. Naj bo učitelj tudi učen, pa brez tečnega učila bo s svojim podukom manj koristil, kakor manj učeni, kteri zna otrokom svoj nauk dobro razkladati. — Kako naj bi pa učitelj skrbel, da bi si pridobil to umnost, se mi zdi posebno imeniten neki pripomoček, kterega nekteri učitelji premalo cenijo. Ta pripomoček je ta: Opazuj druge učitelje, kako ravnajo s podukom, in kako ga razlagajo

svojim učencem. — Dokler človek sam ne poskuša v šoli, ne verjame, koliko velja ura, ki jo je pri poduku drugega učitelja preživel. Vsaka taka ura je zlata jagoda, koja se ne more preceniti učitelju in šolskemu pripravniku. Svetujem tedaj šolskim pripravnikom, naj po nobeni viži po nemarnem ne zapravljajo ur, ktere so jim za to odločene, da po šolskih razredih gledajo in poslušajo, kako podučujejo dotični učitelji. Povem vam, ljubi moji, ki ste si izvolili težko učiteljsko butaro, da vam bo za vsako tako uro zeló žal, ako ste jo po nemarnem zapravili. Spoznali bote to še le takrat, kadar bote butaro sami zadeli na rame. Svetoval bi tudi šolskim pripravnikom, da bi si v posebne knjižice vse zapisovali, kar dobrega vidijo in slišijo v šoli boljših učiteljev. Taki zapomini bi jim dobro služili pri marsikterih okoliščinah, posebno pa pozneje, kadar začenjajo sami svoje žito mleti.

Zavernil me bo znabiti kdo in rekel, da imamo dosti lepih knjig, ktere nam pomagajo in kažejo, kako naj se ravna pri poduku, kako naj se to in uno razklada, kaj in koliko naj se uči i. t. d. *) To je sicer nekoliko res, — toda, kar je v knjigah pisano, si ne boš vse tako lahko in hitro prisvojil, kakor, ako sam vidiš, slisiš in zapišeš pri tečnem poduku izverstnih učiteljev. — Kdor hoče postati dober govornik, ni še dosti, da le v kaki knjigi bere, kako se mora govoriti, ampak mora tudi poslušati dobrega govornika in tudi sam dobro govoriti poskušati. Ravno tako naj tudi učitelj rad gleda in posluša druge učitelje, kteri tečno in razumno podučujejo.

Kadar šolski pripravnik stopi v učiteljsko službo, nima toliko priložnosti, da bi mogel druge učitelje opazovati in poslušati, kako podučujejo svoje šolske otroke. Vendar, komur je za to kaj mar, pa tudi pozneje še marsikje, kolikor toliko, pazi na druge šole, kako napredujejo. Posebno mu za to služijo očitne, šolske preskušnje pri sosednih učiteljih. Pri takih priložnostih bo pazljivi učitelj primerjal svoj uk z ukom svojega sosedu, ter bo lahko razvidil, kaj je morda on do zdaj napak ravnal, kako ta učitelj to in uno reč bolje, umnejše in tečnejše razklada i. t. d. Ako bi se pa primerilo, da bi se kak učitelj, ktereга poslušamo, kaj zmotil ali kaj metodično pregrešil, bi nikakor ne bilo prav, da bi se mu kdo zavoljo tega kaj posmehoval in bi ga še celó

*) Mi slovenski učitelji imamo še prav malo pomočnih šolskih knjig; pomagajmo si tedaj, kakor moremo!

osramotoval; vse naj nas veže bratovska, edina ljubezen. — Učitelji, kateri pa mislijo, da jim ni treba se od drugih kaj učiti, kažejo ravno s tem, da so nevedni in svojeglavni, ker nočejo verjeti, da se vsak učitelj pri drugem more kaj učiti, in ako družega ne, vsaj to, da vé, kako se ne sme podučevati. „Poberite kosce, kateri so ostali, da konca ne vzamejo“, je rekel nebeški učitelj svojim učencem. Pobirajmo toraj tudi mi skerbno vsako drobtinico, in pazimo na vse, kar nam količkaj pomaga, da bolje napredujemo in se izobražujemo, ter spolnujemo pregovor, ki pravi: „Zerno do zerna pogača, kamen na kamen palača.“

Fr. Gerbic.

Šolske postavbe za učitelje.

1. Pripravi se, preden greš učiti!
2. Pridi o pravem času v šolo!
3. Prijazno sprejemaj otroke!
4. Z Bogom začni vsaki nauk!
5. Ravnaj se na tanko po učilnem načertu in po redu učenja!
6. Živi ves v svojem poklicu!
7. Daj otrokom vedno dosti opraviti!
8. Bodi vedno potrpeljav in prizanašljiv, kadar kaznuješ!
9. Nikoli ne spregovori kake nespodobne besedice!
10. Ako zapaziš kje kaj napčnega, stori tako, kakor modri vertnar!
11. Ves svoj poduk namerjaj na omiko duha in serca!
12. Uči naj pred to, kar je naj bolj potrebno!
13. Delaj tudi sam vse tako in to, kar hočeš, da bi mladina storila!

(N.)

Koliko računskih načinov naj se pri začetnem nauku o računanju ali rajtanju razločuje in vadi.

(Dalje in konec.)

Kakor hitro smo pa tako daleč prišli, da pismeno rajtamo, je potrebno (da si pri izrajtanji nalog o deljenji in zapopadenji skoraj povsod le eno teh poti izvolimo), da naloge o deljenji in zapopadenji le po enem pravilu izrajtamo. Če pa

pri pismenem razštevnanji le enega teh opravil rabimo, katerega iz med teh dveh si bomo izbrali? Brez dvombe bomo rabili deljenje, posebno če premislimo, da se v vsakdanjem življenju deljenje večkrat rabi, kot zapopadenje. — Izvzete so le takošne naloge o deljenji in zapopadenji, pri katerih je odgovor enocifern, in pri katerih se po zapopadenji laže izrajta, in je z njimi tako ravnati, da si pri deljenji z zapopadenjem pomagamo, sicer pa zapopadenje rabimo, kadar se išče število v številu. — Ako pa izrajtujemo naloge o zapopadenji po deljenji, jih popred spremenimo v razštevanske naloge.

Ako se, postavim, praša, kolikrat je 6 v 132, bo učenec govoril ali si mislil: Da zvem, kolikrat je 6 v 132, poiščem 6. del od 132. Ako pa se, p. praša, koliko sežnjev je 132 čevljev, — bomo menda rekli: Ker je 1 seženj 6 čevljev, bo tudi 132 čevljev toliko sežnjev, kolikrat je 6 v 132; kolikrat da je 6 v 132, pa zvem, če iščem 6. del od 132.

Da je pa odgovor resničen, ako se to dvojje opravil, namreč deljenje in zapopadenje, premení, se otroci kmali zavedó, ker so se že davno prepričali, da se ravno tisti odgovor dobi, bodi si pri deljenji ali zapopadenji. — Od tega še nekaj izgledov: Kolikrat je 12 v 96? — Po zapopadenji tu spoznamo, da je prvo v drugem 8 krat zapopadeno. Če tedaj prašamo zakaj je 12. del od 96 tudi 8, si bomo odgovorili: Ker je 12 v 96 8 krat zapopadeno, tudi iz 96 lahko naredimo 8 števil, katero slehernó 12 znese. 12. del od 12 je 1, in ker je sleherni del od vsakih 12 po 1., je tudi 12. del od 8 krat 12 ali 96 8 krat 1, to je 8.

Še bolj pripravna pa je ta le pot: Ker je 12 v 96 8 krát, tudi iz 96 lahko naredimo 8 krat 12. Iz množenja pa vemo, da je 8 krat 12 toliko, kakor 12 krat 8. Tedaj tudi iz 96 12 krat 8 lahko naredimo t. j. 96 lahko razdelimo v 12 takóšnih delov, katerih sleherni je 8; tedaj je 12. del od 96 tudi 8.

Zdaj hočemo pa še nasprotno ravnanje prevdariti: P. koliko je 4. del od 392? — Po razštevnanji smo zvedili da 4. del od 392 je 98, tedaj se prašajmo, zakaj je 4 v 392 98 zapopadeno. Ker je 4. del od 392 tudi 98, se more 392 v 4 krat 98 razdeliti; 4 krat 98 je pa ravno toliko, kolikor 98 po 4. Tedaj se more 392 tudi v 98 krat po 4 razložiti; iz tega pa se vidi, da je 4 v 392 tudi 98 krat zapopadeno.

Iz vsega tega, kar smo zdaj od različnih računskih opravil govorili, se vidi, kako potrebno je, da v začetnih šolah, precej že pri naj manjših številih, razločujemo šestero računskih opravil.

Od kar se je mehanično računanje iz šol odpravilo, in od kar se zraven pismenega računanja tudi iz glave rajta, vadimo učence, da si povsod naravnih potov iščejo, kakor si jih vóli prosta pamet; umetniško pa jih učimo še le ta čas, kadar pismo rajtajo, ako tako pri večjih številih hitreje in lože pridejo do namena. Namen vsega računanja je gotovo ta, da znamo to rabiti, kar smo se naučili. Za praktično izurjenje moramo tedaj v ljudskih šolah naj bolj skrbeti. Zato je posebno koristno, da 6 računskih opravil razločujemo in tečno rabimo.

Poslovenil —k., učitelj.

T e č n o u č i l o .

Kazavni poduk.

H l e v .

Snova. Jasli, gare, korito, koš, gnojne vile, gnojne nosilnice, gnoj, gnojnica. Kolarnica, voz, oje, vaga, os, kolesa, sora, ročica, lestvica, koš, žerd, zavornica, cokla, sani. Ujzda, berzda, komat, stranice, žili, vajet (vojka), sedlo, pas, podprog, stremen, ostroga, bič. Jarem, jarmovka.

Učba. V hlevu je živina, in je iz jasel. Gare so nad jaselmi, na nje se živini klaja daje; zakaj? Iz korita ali zleba zoblje konj oves. — V košu se kaj v hlev prinaša. — **Z** gnojnimi vilami se gnoj kida. — Na gnojnih nosilnicah se gnoj nosi na dvor. — Gnojnica je od gnoja voda, ktera naj bolje gnoji; škoda je je tedaj, ako nekoristno odteka in se zapravlja. — V kolarnici so kola in druga vozna oprava. — Vózovi deli so: oje, vaga, sora, lestvice, podosi, na katerih kolesa tekó, ki so z lunki in zaporí zatakñjene. Kolesni temelj je pesto, iz kterega dvanajst preček molí; okoli teh je platišče, ki je iz šest plati sostavljeno in s šino okovano. Včasi se tudi koš dene na voz; čemu? **Z** žerdjo se na vozu poveže senó, snopovje, stelja i. t. d. **Z** zavornico se kolo zavira, kjer hudo navdol gre. — Cokla se podloži pod zaverto kolo; zakaj? —

Voz z enim kolesom se imenuje samokolnica, z dvema kolesoma pa gare ali samotež voz. Vozove ali kola dela kolar, in jih kovač okuje. Čemu so vozovi? Gospôda se vozi v kočii. — Saní nimajo koles, temuč krive sanince. S snemi se vozimo ali dričamo po snegu in ledu. — Ujzdo, berzdo, komat in stranice dene voznik na konja, kadar ga vprega, z žili živino k vagi priveže, z vajetom pa jo vodi ali viža in obderžuje. — Sedlo dene jezdic na konja, ga s pasom pripaše, se vanj vsede, in dené noge v stremena. — Ostroge ima jezdic na petah; ž njimi spodbada konja, in ga poganja z bičem. — Naštejte vso konjsko opravo! Kdo jo nareja in popravlja! — V jarem vpregajo z jarmovko vole in krave. Jarem in jarmovka je tedaj volovska oprava.

Navod za podučevanje v petju.

(D alje.)

V. Vaja.

- a) Učitelj igra in učenci taktirajo. Poglej II. vajo!
- b) in c) 1.) Ponavljanje „sklepov od zdolej in od zgoraj“ po vseh v poslednjih vajah omenjenih spremembah in tudi z besedami.
- 2.) Zdaj učitelj predigra glas: c, učenci pa zapojó „sklep od zgoraj“: c, d, c. — Učitelj predigra zdaj: d, učenci pa zapojó „sklep od zgoraj“: d, e, d. — Učitelj predigra glas: f, učenci pa zapojó „sklep od zdolej“: f, e, f.
- 3.) Učitelj zdaj po redu predigra: c, d, e, f. — Učenci presojujejo tako le: Štirje glasovi; drugi je višji kakor prvi, tretji višji kakor drugi, četrti višji kakor tretji. Drugi je za „véliko stopnjo“ višji kakor prvi, ker se ž njima lahko „sklep od zgoraj“ stori: c, d, c; tretji je zopet za „véliko stopnjo“ višji kakor drugi, ker se ž njima tudi lahko „sklep od zgoraj“ stori: d, e, d; četrti je za „malo stopnjo“ višji kakor tretji, ker se ž

njima „sklep od zdolej“ stori: f, e, f. — Zdaj učitelj versto: c, d, e, f zapoje in izrekuje zraven zlog: **la**, ter k vsakemu glasu udarja. Potem pojó učenci, in po napeljevanju učitelja na vsak glas udarijo po 1., potem po 2., po 3., po 4.; poslednjič tudi po 2 glasova na en udarec zapojó, kakor je že v poprejšnih vajah bilo razlagano.

4.) Učitelj predigra versto od zgoraj dol: f, e, d, c, ter napeljuje učence, da sami najdejo, da so ravno tisti štirje glasovi, ki so jih popred peli, samo da so po zadniško uversteni. — Zdaj pojó učenci versto naprej in nazaj, t. j. navzgor in navzdol. Poslednjič učitelj pové, da se tej vaji pravi: „čveterored.“ Zakaj? — Zato, ker obseže štiri glasove po redu sestavljene.

5.) Potrebno je, da učenci „čveterored“ zapeti znajo začensí z vsakršnim glasom, kakorsnega koli jim učitelj predigra. Toraj naj predigra: g. Učenci s tem glasom začensí zapojó „čveterored“: g, a, h, c, in nazaj: c, h, a, g, — in več tacega. — Opomin tukaj še enkrat, da čerke, s kterimi zaznamovam glasove, veljajo le za učitelja; učencu ni treba za zdaj od nikakršnih glask ali not, ali pa njih imen po čerkah celó nič vediti, temuč naj vse vaje poje ali z zlogom: **la**, ali pa sklenivši glasove z narakovanimi besedami.

VI. Vaja.

a) Učitelj igra in učenci taktirajo. Poglej II. vajo!

b) in c) 1.) Ponavljanje „sklepa od zdolej“,
 „sklepa od zgoraj“,
 „čveteroreda“ poleg III. IV. in V. vaje.

2.) Učitelj ukaže zapeti „čveterored“ začensí z glasom: c, precej po tem pa „čveterored“ začensí z glasom: g. Tako se uverstijo tedaj sledeči glasovi: c, d, e, f — g, a, h, c. Učitelj jih igra brez počitka za glasom: f, tako le: c, d, e, f, g, a, h, c. Potem celo versto zapoje izrekovaje zlog: **la**, ter k vsakemu glasu enkrat udari. Precej potem jo igra nazaj, t. j. navzdol: c, h, a, g, f, e, d, c, in ravno tako tudi

zapoje. Učenci zdaj presojujejo: Osem glasov, sestavljenih iz dveh „čveteroredov“, ki si brez prenehljeja nasledujeta. Potem zapojó učenci celo versto naprej in nazaj, t. j. navzgor in navzdol, udarjaje k vsakemu glasu po 1., potem po 2., po 3., po 4.; pa tudi po dva glasova na en udarec. Poslednjič pové učitelj, da se tej vaji pravi: „osmerored.“ (Skala.)

(Dalje prih.)

P a š n i k.

Domovina. (*Spisal Idrijanski.*) Človek! kjer ti je solnce naj prvo zasijalo, kjer so ti mile zvezdice naj prvo lesketale, kjer so ti bliski naj prvo božjo vsegamogočnost oznanovali in ti dušo s pobožnim strahom navdajali, tù je tvoja ljubezen, tvoja mila domovina. — Kjer se je prvo človeško oko ljubeznjivo oziralo k tebi v zibelko, kjer so te tvoja ljuba mati naj prvo v naročji imeli in poljubovali, tvoj oče pa ti lepe nauke v serce sejali, tù je tvoja ljubezen, tvoja mila domovina. — Tù, kjer si v preljubem maternem jeziku pridobuješ potrebnih ved, in se branijo tvoje pravice, je tvoja ljubezen, tvoja mila domovina. In če bi bilo tù golo berdovje in pusto otočje, in če bi živel v uboštvu in trudu, moraš to svojo zibelko vedno ljubiti in je nikoli ne pozabiti. — Kerščanska svoboda tudi ni nikakor prazna sanja in norija; v njej je tvoj pogum, ponos in gotovost, da si od neba. Svoboda pa cvete tam, kjer se smeš obnašati in radovati po navadah svojih očetov in dedov, kjer ti zunanji sovražnik ne jemlje tega, kar pod vladarjevo pravico že od nekdanj uživaš. — Domovina in prava svoboda je tedaj bogastvo, ktero je razun svete vere naj večje in slajše, ki ga imaš in imeti moreš.

Milina. (*Spisal J. Bilc.*) Na sterminj skali stojijo podertine starega, nekdanj močnega in silnega grada. Zgodovina pripoveduje, da so ga trume grozovitih turških roparjev razrušile. Molčé opominjajo te podertine slehernega popotnika, naj pomisli, kako je pod solncom vse minljivo, kaj je nekdanj tukaj bilo, in kaj je zdaj. — Ponosne slemená streh in verhoval stolpov so se proti nebu vzdigovali; zdaj kviško stermé zapuščeni, poderti zidovi. Kjer so nekdanj lepe, pozlačene dvorane se razprostirale, raste trava in germovje; in kjer so nekdanj ponosni vitezi s petjem in godbo veselice praznovali, imajo zdaj plašne sove

svoje gnjezda in žalostno s tužnim glasom kričijo, da „vse mine“. -- Spomnile te bodo podertine tudi na grozovitne čase, v katerih je po naši mirni deželi polomesec gospodaril, kako so Turčini požigali vasi, oskrunjali veže božje, morili starce in otroke, — mladenče in deklice pa v sužnost vlačili. Milo ti bo pri srcu, in na misel ti bodo prišle slavne dela slavnih očakov, ki so se za vero in domovino bojevali in kri prelivali,

„Kak vere bramba je bilá dežela,
Kako pri Sisku kope so pijani
Omagali pred Krajnci Otomani.“

Ako to pomisliš, boš gotovo izustil: Pač so vredne dedov naših dela, da jih prepeva toliko lepih narodnih pesem. —

Šolska roba.

a. Kako naj učitelj ravná, da bodo otroci prav hitro čerke poznali?

Ker to vprašanje le zgolj poznanje čerk zadeva, bi bilo po mojem mnenju naj bolje, če učitelj, kjerkoli je mogoče, otrokom že znane in čerki naj bolj podobne stvari na tablo nariša, jih potem njihove rabe, kakor tudi pri tej navadnega glasu človeškega spomni, ter znamenje glasu (čerko) zraven narisane stvari naredi, in potrebne vaje povzame. Marsikteri učitelj bi mi tukaj lahko rekel: Saj sam nisi slikar, in vendar kaj tacega tirjaš od učitelja! Vem, da nisem; pisati pa le znam, tedaj tudi čerki podobno stvar narisati morem! Ako bi, postavim, učitelj hotel otrokom čerko **k** hitro in dobro pokazati, naj jim na tablo nariša kako osebo v stolu sedečo, potem pa naj vpraša, kdaj da človek naj bolj po stolu hrepeni. „Kadar je truden“, mu bodo odgovorili otroci. Ali se človek, kadar težko dela, tudi zeló ne potí? in če se ne varuje, se kmali prehladi. Ako se pa prehladí, dóbi nahod, zavoljo kterega človek tudi mora kihati. In kako kiha človek, povejte mi? „**k! k! k!**“ bodo otroci odgovorili. Nariša naj jim potem **k** zraven v stolu sedeče osebe, ter naj vadi toliko časa vse učence po versti, da jo vsi prav dobro po različnosti poznajo.

Kjer bi se pa ne moglo tako delati, naj se vendar otrokom vsaj naj bolj znane in čerki naj bolj podobne stvari na tablo narisajo, ali vsaj le take, katerih ime ima poglavitni, ali vsaj početni glas, tiste čerke, ktero jih učitelj naučiti želi. Tako n. pr. ima ime kolo poglavitni glas **o**, in kolo je tudi podobno čerki **o**. — Ravno tako je čerka **n** podobna dvema nogama mize, in ime noge ima tudi početni glas **n**. —

Da takšno ravnanje poznanje čerk polajša in tudi pohitri, ni treba posebnega dokaza. Učitelj sam se spomni, da je tudi on p. obris kakega kraljestva prav lahko zapomnil, če mu ga je kdo priličil s kako znano stvarjo.

Is Servole.

b. Razvozanje v 4. listu „Uč. T.“ str. 65. zastavljene številске naloge.

Ker je kupec $1\frac{1}{4}$ krat toliko prejel, kakor je izdal, se je vsaki goldinar povečšal po $1\frac{1}{4}$ gl. Po 6 % pa bi bil vsaki goldinar (v 18 mescih) $\frac{9}{100}$ gl. obresti prinesel, tedaj se bil povečšal po $1\frac{9}{100}$ gl. Ako se še 340 gl. stroškov od prihodkov odšteje, presežejo prihodki teh 6 % obresti še za 380 gl. Prihodki morajo tedaj za 340 gl. + 380 gl. = 720 gl. večji biti kakor razloček med prihodki in stroški. Razloček med $\frac{1}{4}$ in $\frac{9}{100}$ kapitala t. j. $\frac{16}{100}$ mora tedaj znesti ravno 720 gl. Ako pa $\frac{16}{100}$ kapitala znesejo 720 gl., pa $\frac{1}{100}$ znese 16. del od 720 gl. = 45 gl. in cel kapital 45 + 100 = 4500 gl.: 225 = 20 gl. Vedro je tedaj veljalo 20 gl., in prodano je bilo po 25. gl.

c. Uganka zastavice iz številstva v zadnjem listu.

Zastavica pravi, da sta v neki bolj zapuščeni kerčmi sedela dva človeka, ktera sta oba skupaj imela samo eno desetico (10 kr.) denarja i. t. d.

Ta dva človeka sta kerčmar in kerčmarica. Kerčmar nima kaj dela, pa dosti žeje, tedaj svoji ženi reče: „Pojdi v klet, in prinesi mi maslec vina po štirideset (kr. bok.), tukaj imaš denar!“ in ji dá desetico, vso svojo gotovino. Žena prinese maslec vina, in ko ga kerčmar spiže, se tudi ona užeja, ter pravi: „Kaj velja, ljubi moj, ko bi tudi jaz dala za en maslec, tukaj ti dam denar! in mu dá desetico, ktero ji je ravno kar mož dal skupiti. Mož prinese plačani maslec vina, katerega žena spiže. Kerčmar pa si še ni bil dovolj žeje ugasil, tedaj ženi reče, da naj mu prinese še en maslec vina, katerega zopet plača z desetico, ki mu jo je ona dala. Pa tudi žena bi ga še rada pila, in ker ima zopet denar, tudi še dá za en maslec. — Tako sta tedaj ta dva človeka 4 maslece vina spila in vsega pošteno plačala.

Književnost.

Domač koledar slovenski za navadno leto 1862. Spisal P. Hitzinger, farnik in dekan postojnski. Sedmi pomnoženi tečaj. S podobo iderskega mesta. V Ljubljani. Založil J. Giontini. Natisnil J. R. Milic. Velja 40 nkr.

Zraven drugih koristnih drobtinic, katerih nam ta domača knjižica vsako leto obilno prinaša, ima letošnji tečaj še posebno veliko lepega blaga v podučnem in zabavnem delu. Nahajajo se v njem ti le mični in koristni spisi: Snova nebesnih teles, stare indijanske mesta in stavbe, Moskva in Petrovgrad, Celjovec, Idrija, začetek staroslovenskega slov-

stva, začetek novoslovenskega slovstva, sedanji stan slovenskega slovstva, zgledi za opravilne spise (izpiski, pobotni listi, službina spričba, darilni list, prejemni list, dolžno pismo, prepustno pismo, kupno pismo, najemno pismo, ženitno pismo, izročilno, oddajansko pismo, prošnja, testament), pesmi (božični vertec, sv. Barbara, rudarska). — Ta koledar se tedaj že sam prav živo priporoča tudi vsem slovenskim učiteljem.

Opominek za orglavca.

Red za cerkvene pesmi v tem mescu. Za god vseh svetnikov: „Oh odprite se nebesa!“ (glej Potočnikove sv. pesm.), ali „Poglejmo, kristjani!“ (glej Dolinarjeve pesm. od praznikov), ali „Povzdigni se, žalostna duša, v višave!“ (glej g. Riharjeve napeve.)

Za spomin vseh vernih mertvih: „Strašin dan bo dan plačila“ (glej Potočnikove sv. pesm.), ali „Verna duša, zmisli z mano!“ (glej Dolinarjeve pesm. od praznikov.)

Za 24. ned. po bink. ali za zahvalnico: „Hvala bod' gošpod Bogu! (glej Potočnikove sv. pesm.)

Za 25. ned. po bink.: Pri darovanji: „Zakaj so hudobni na svetu? (glej Dolinarjeve ned. pesm.)

Za 26. ned. po bink.: Pri darovanji: „O Marija! naša mati!“ (glej g. Riharjeve nap.)

Za 27. ned. po bink.: Pri darovanji: Od svete Cecilije: „Vzdigni pesem glase svoje!“ (glej g. Riharjeve nap. in Prarotnikove pesm.).

Godbini namen.

(Za slovesnost novih orgel zložil A. U. Okiški.)

Koder luč nebeških plamen sije,
Po neskončnosti okrog in krog,
Ziblje don se svete harmonije,
Vdihnil skrivnim strunam jo je Bog.
Zvezde presvitle mu v slavo gorijo,
Čast mu razlegajo čuda zemljé,
Trume krilate se njemu glasijo,
Bije le zanj naj človeško srcé!

Polno je željá in hrepenenja
V tesnih persih serce brez mirú,
Torej z duhom se v neskončnost spenja
Vživat slast nebeškega glasú.
Ko se pogrezne v dolino globoko,
Doli v meglene prostore svetá,
Vzdigne spet mična ga godba visoko,
Da ga obsija bliščoba nebá.

Serca brezno se le tam zakrije,
 Kjer soglasja večnega je vir:
 V Bogu le mu sreče solnce sije,
 Ko napolni ga presladki mir.
 In če ga stiskajo mnoge težave,
 Ako svetlobo zakriva mu noč,
 Glej, mu pomaga v prejasne višave
 Godbe nebeške brezkončna moč!

Kot zelenje mlado sladka mana
 V zgodnjem jutru blago porosi,
 Tako vnéma serce godba vbrana,
 Da v nebeških čutil se topi,
 Rajske glasove, piščali! odprite,
 Slavna namemba zročena je vam,
 V hiši Gospodovi milo donite,
 Serca da vžgejo zdaj merzlim se nam.

Ladijo prenašajo valovi,
 Tico kviško nosi čisti zrak,
 Serce pa dvigujejo glasovi,
 Kadar ga presune don sladak.
 Lepa zares je oblakov tančica,
 Kadar večerna jo zora zlati,
 Lepše in milše pa godbe sladčica
 Dviga ti serce v ljubezni vezi.

Koder luč nebeških plamen sije,
 Po neskončnosti okrog in krog,
 Ziblje don se sladke harmonije,
 Vdihnil strunam svojim jo je Bog.
 Tudi iz tihega v grobu zavetja
 Glas premogočen nas bode budil,
 O da potem bi se rajskega petja
 Don ljubeznjivi nam večno glasil!

Vijolčni venček *)

spleten

blagi devici in učenici

MARIJ KEMPERLE

o njenem vходу v loški nunski samostan 6. avg. t. l.

Beseda večna nekdaž že je govorila,
 Da je Marija del naj boljši si zvolila:
 Tud' Ti, Marija! v stan prelepi Si stopila,
 Zveličarju nebeškemu se zaročila.

O blagor Tebi, s Tábo se nebo raduje,
 Ker sveti raj se z novo cvetko pomnožuje,
 Zato že bratec Gregor**) venec vije slave
 Ki enkrat lepšal naj bi Te okoli glave. —

Rodoljub Podratitovski.

*) Zakasnjén.

**) Gregor Kemperle, bogoslovec II. leta, je umrl 19. avg. 1858 pri materi fari v Škofjiloki, kamor se je zdraviti prišel. „Drobtinice“ in „Zg. Danica“ so njegovo življenje obširno popisale. S tem, da je sestrice stopila v samostan, se je spolnila ena naj gorečnejših želj ranjega.

Poskušnja

imenske zlage (etymologie) farnih vasi in imenitniških rek na Kranjskem. *)

Imenska zлага nam kaže modrijanstvo (Philosophie) naših očakov, pripomore k razsvitljenju zemljopisa in zgodovine, in še bolj **jezika** ali slovije, in služi tudi v prijetno poménkovanje in raztresenje slovoljubov ali slovinov.

Nar boljši in nar stavniši pripomoček imenske zlage je analogia ali enakoličnost, po kateri se iz enacega znanega — sklepa — na enako znano. Tako p. da Viderga (Idria) pride od vdérge (Einschnürung; vdérgniti) sem spoznal še le iz imena: Adergas (farna Velesovska vas), kjer se svet ravno tako oddérgne ali odpahne, kakor je v viderski dolini vdergnjen (ingeschnürt). — Po enakem zlagu imen: h'na, po lepglasnejši jugoslovni izreki: gna, (Falte, Pfalz), p. Begne — v gni (in der Falte liegend), Bóhin (Vóhin), Tulhin, Mekine (Medhine) — še le po enakoličnosti popolnoma verjetnost zadobi i. t. d. Toraj se v imenski zlagi le z veliko poskušnjami zamore večji gotovost doseči.

I. Imenzлага znamenitniških rek na Kranjskem.

Imena rek najdemo vzete iz posebnih lastnost A. vode, ali B. vodotoka, ali C. drugih imenitniških razložkov (znankov) posameznih rek ali potokov. Nikjer ni ime poverhno ali naključno, ampak povsod znamljivo (karakteristisch) in z modrijo speljano. V posebnosti:

A.) Iz lastnost vode, post.

a.) Če je voda reke prezirna (durchsichtig) ali skozi sijoča. Iz te lastnosti je speljano ime: Sjava, ali po razgubi čerke i ali j: Sava. Verjetnost te zlage potrdi enakoličnost z imeni drugih rek, pri katerih voda ravno to lastnost ima, namreč, da je prezirna ali sjoča; p. Soča (Sjoča) na Goriškem, in Savina (Sjavina, Sjavna) na Štajerskem. Da se je pa v teh imenih čerka i ali j sčasoma razgubila, najdemo potrjeno tudi v drugih enakih zgledih p. véne namest viene ali vijene (od glagola viti), osorej, namest: osiorej (o ti [si] uri); tudi sonce (poljsko sionce) pride verljivo iz korenine sjati, namreč sioče, poljsko sionce (das Strahlen Aussäende, Scheinende).

b.) Če je voda bistra, p. Bistrica, katerih je več na Kranjskem. — (O, da bi bilo tudi več bistrih glav!! Pa sej so; toda — premalo je Mecenov, da bi jih budili.)

c.) Če je dereča, p. Draga na Kranjskem, Drina na Horvaškem, Drava na Koroškem (tudi Dravljica).

*) Ta mični spis naj bo to pot za pokušnjo; ako bo čast. bravecom dopadel, bo dalje nasledoval z imensko zlagu farnih vasi na Kranjskem. Vred.

d.) Če je tiha ali mirna, p. *Mirna* (bei Neudeck). (Izgled prilástnega imena = beiwörtliches Hauptwort — kakor: hišna, gospodična i. t. d.), zakaj bi se tedaj ne reklo: bogoslovna, zemljopisna (vednost) i. t. d.?

e.) Če zemlja odnaša ali nese, p. *Nevljica* na Kranjskem; *Neva* pri Petrogradu na Rusovskem. *Korenina* tega imena je: néti, (sneti, posneti = nehmen, wegnehmen). Tudi od rusovske *Neve* se bere, da odnaša.

f.) Če koplje, namreč: zemljo v vodotoku, p. *Kopa* (die Kulp). Vzrok, da kaka reka koplje, je verljivo v večí težkoti vode iskati. Da se pa ime *Kopa* od kupcov, kateri bi se bili tukaj naselili, ishaja, kakor nekteri pisavci menijo, — je clo neverljivo; zakaj kupci gotovo niso bili prvi nasélniki okoli te reke, ampak pastirji ali pa kmetje; in ona je gotovo že davno pred svoje ime imela, preden je prvi čoln z blagom po nji plaval. Tudi je očitno, da, ko bi bilo ime od kupcov vzeto, bi ne bilo reki, ampak le kraju dano, kjer bi bili prebivali; zunaj tega, da kupčija po vodi ni noben imeniten razloček ali poseben znank reke, ker je več rek, ktere so ladjonosne (schiffbar), p. *Sava*. Zna pa vendar biti, da ime *Kopa* izvira od: *kopati se* (baden) in od tod *kopel*, *kopva*, namreč: voda dobra za kopanje. Posebna lastnost take vode je nje večí gorkota. Po tem takém bi bili modri imenovavci s tem imenom nje večí gorkoto ali toploto naznaniti hotli. Toraj je k vstanovljenju te zlage pred vsem preiskati (kar je meni neznano), ali ima namreč ta reka morebiti globokeji vodotok, ali pa večí gorkoto memo drugih.

Kratkosuknjik.

„Tvoja suknja je pa vendar le odveč kratka“, reče dijak svojemu tovaršu, ko ga zagleda v novi suknji. „Nič ne dé“, ga ta zaverne, „saj ima dovolj časa rasti, dokler druge dočakam.“

Ravno ta kratkosuknjik je bil v hudi zimi v veliki stiski zavolj pomanjkanja gorkeje obleke; pa ne more si pomagati, ker nima tistega, ki „ne pomaga, če ne dá ga.“ Enkrat ravno v šolo gredočega burja hudo suče, in gola suknjica ga le slabo brani ledene sape. Ko bolj je oblečeni tovarši vidijo, kako silno burja vihrá z okrajci njegove suknje, se šaliyo nad njim, kriče: „Zaveži svoji suknji perotnice, sicer ti bo še odferljala z burjo po zraki!“ — On pa se tako-le zagrozi nad njo — prav po pesniško:

Suknja! ne dvigaj perót — pozabivši, da plajšek si bila;

Če me ne kriješ bolj', v hlače premenim te šel!

Balantinov.

Kekljavski korenjak. *)

Kekljavec Luka prižene živino napajat h koritu. Komaj ga zagleda sedov Marka, že kriči nanj, vprašaje in oponašaje njegovo kekljanje:

M. Luka! **kakó** krava muka?

L. Le lès' pájd' báš že šlišu.

M. Luka! **kakó** pa kukajca kuka?

L. Les' pájd', ti práim, če imaš kaj kvarajže, de ti na váhu zakukam.

M. Za sam'ga Lukca na grém, ka bi vas bál' majnk deset, pòtlj še še.

L. Kápajde! jez'k imaš dolg, jez'k, alj kvarajže si **kratkje**! Jest se te **sam** neč ná bajim!

M. O ti bójg' pavénk ti! Če se te le s prstam dataknem, te že trejšm ab tlá, de ti vse kvásti papókaje.

L. Kaj ti mene? ti Márkce? Kadò si? Kaj si? Ki si? Koljk te je?

Zdaj le hlastita vkup. Al komaj se sprimeta, že leži Marka v koritu, in junaški Luka ga vpraša: Oj oj, jenašk' Marka! **kakó** plava toje barka?! — Pa zleč'ma je na súh', de se na patapi!

Abecedar.

Novice.

V šolskem letu 1860 je bilo na Štajarskem v 547 kat. duhovnijah 17 poglavnih šol, 545 pravih malih šol, in 131 nevstanovljenih šol, skupaj 693 kat. ljudskih šol. Učiteljev je bilo 707, podučiteljev 275, učenic 62, podučenic 17, obertnijskih učenic 78, učiteljskih pripravnikov pa 60.

Na spodnjem Štajarskem je 38 slovenskih občin (?) tirjalo, da naj bi se v šolah učila nemščina, — zraven nje pa tudi nekoliko slovenščina „mit Zulassung slovenischer ausserordentlicher Vorträge“, to se po slovenski pravi: „Osle bo vodo nosil, moko pa komar.“

Teržaško mestno svetovavstvo je pri zboru 3. okt. sklenilo, naj bi se v početnih šolah ne učilo po nemški, temuč po laški. (Zakaj bi se li Slovenci ne učili po slovenski?)

Iz Doline pri Terstu. 12. avg. je bil pri nas učiteljski zbor. Izvestje za zbor je bilo slovensko, v katerem ste bile tudi sledeče vprašanji:

1. Namen ljudskih šol je, da se vsi otroci splošno izobražujejo in napeljujejo na pravo pot občne omike, da postajajo delavni, mirni, usmiljeni, lepovedni, brihtni zemljani, zvesti državljeni in dobri kristijani; toda, Bogu bodi potoženo!

*) Bog me vari, de bi hotel s pripovedovanjem tako zarobljenih smešnic dražiti še druge neotesance k posnemanju enacih zabavljanj in rovanj. Hotel pa sem bravcom pred oči postaviti žive podobe iz vsakdanjega življenja, ki kažejo, da naj si prizadevajo starši, gospodarji, šola in cerkev, da iztrebijo s korenino vred take narodne nerodnosti slovenske — zares sirovenske! —

Pis.

ta namen se pri odrasčenih pogreša. Kdaj se starši, kdaj učitelji ukri-
vičujejo tega namena, in kako bi se od obeh strani vsaj nekoliko
pomagalo?

2. Žalostno je viditi ali slišati, kako nekteri otroci in odrasčeni neusmiljeno
ravnajo s svojimi starši; ni čuda, da se tedaj taki tudi ukrivičujejo nečloveštva
do svojih sozemljanov in žival, ter tako nasprotvajo božjim in državljskim
postavam in usmiljenim družbam. Kako naj tedaj kateheti in učitelji
otročje sočutja do staršev, ljudi in žival budijo in nadaljujejo,
da bodo otroci in tudi kdaj odrasčeni povsod usmiljeno ravnali?

Vsi učitelji so svoje odgovore po slovenski dobro spisali, in nekteri so
med drugim tudi spodobno dokazali, da se slovenščina, šole in učitelji le še od
nekterih strani premalo podpirajo. — Zbor se je pričel s slovesno sv. mašo,
potem s slovenskim govorom, ktereга so visokočast. gosp. dolinski dekan in
predsednik zbora o oziru ljudskih šol in o potrebi narodne omike izverstno go-
vorili in dokazovali, kako važno je to, da se trudimo za izobraženje in pravo
kristijansko omiko ljudstva i. t. d. Verli gospod so tedaj živo pokazali, da so
pravi prijatel učiteljev, šole in domovine.

Konecletna preskušnja v dolinski šoli je bila 13. sept. — Učencov in
učenk je bilo 182. Imeniki te šole so že nekaj let sem le po slovenski pisani.
Med drugim se je šolska mladina tudi lepo in občutljivo peti učila, kar je go-
tovo prav lep pripomoček za lepo odrejo. Konec preskušnje je neki učenec svo-
jim tovaršem in vsem poslušavcom nekaj prav dobro govoril. I. I.

Iz Krašnje. Dragi „Tovars“! z veseljem Ti naznanim, da smo tudi v
naši moravški tehantii šolsko leto srečno dokončali. Preskušnje so bile: v
Moravčah 20., na Vačih 22., v Krašnji in Blogovici 26., v Zagorji 27., v
Čemšenku 28. velik. serp. in v Dolu 3. kimovca. V tej tehantii je kaj veliko
šolskih otrok, kateri veči del radi in pridno hodijo v šolo, da jih ni treba siliti
in veliko priganjati s pomočjo kant. gosposke. — Pri mnogih preskušnjah se je
vidilo, da se je samo po slovenski učilo, in da se je tedaj mikala in uterdovala
slovenščina, kolikor je bilo mogoče. — V prvem razredu se je sploh učilo: a)
branje, in sicer po glaskovavnem in zlogovavnem načinu; b) številiti iz glave;
c) gladko in umevno govoriti in popisovati mnogotere reči, ki se vidijo v šoli,
doma in zunaj; d) slovensko lepo pisati. — V drugem razredu so se otroci
vadili: a) gladko in umevno brati, to razumeti, ter obširneje popisovati mnogo-
verstne reči, in sicer s primerjenimi prigodbami in prilikami in z dotičnimi nauki;
b) narekovane besede in stavke prav pisati, kar so pri preskušnjah tudi pokazali;
c) so se urili v številstvu pismeno in iz glave z brezimnimi in z mnogoimnimi
števili; d) so se vadili lepo pisati in spisovati mnogotere potrebne pisma; e)
so se učili tudi slovnice, veči del po Malavašičevi in f) so se tudi vadili v
petji. — Kar pa kerščanski nauk tiče, naj bo slava našim verlim duhovnim uče-
nikom! Vidilo se je pri raznih preskušnjah, da so blagi duhovniki nevtrudeno
delali v vinogradu Gospodovem. — Sadjoreja pa še ni po vseh tukajšnih šolah,
vendar pa je že tudi sem ter tje, vpeljana. — Kar pa petje zadeva, pa le rečem:
Če greš, ljubi bravec, od Ljubljane po dunajski cesti naprej proti Dobu, in od Doba
naprej proti Vranskem, zapazil boš ob straneh ceste dečke in deklice, ki pasejo in pri

svoji živinici prepevajo, da jih je veselje poslušati. Glej, to so učenci in učenke iz bližnjih sosesk! Postoj nekoliko, in poslušaj, da zveš, kaj pojó. Mar kake pohujšljive in napčne pesmi? Gotovo ne! Slišal jih boš prepevati kratkočasne, toda poštene, pa tudi lepe svete pesmi. Oj, kako veseli to vsakega domoljubnega popotnika, posebno pa učitelja, kateri radostno vidi sad svojega truda, ter vedno bolj spoznava, kako dobro je, da se otroci v šoli tudi peti vadijo, ker ravno s tem se odvrta veliko napčenost, ki se sicer prav zgodaj silo rade zasajajo v mlade serca. — Naj še tudi omenim, da se je pri tukajšnih šolskih preskušnjah še marsikaj hvale vrednega zapazilo; med drugim, postavim, se je vidilo 1) pisanje učencov in učenk; 2) zapisnik, kako so se učenci in učenke učili in napredovali; 3) imenik vseh otrok, ki morajo po postavi v šolo hoditi; 4) pregled šole in vseh reči, ki so se v pretečenem šolskem letu v nji učile; 5) šolski dnevnik i. t. d. Vse to, se vé, po slovenski. *J. Kogej, učitelj.*

Iz Ljubljane. Začeli smo šolsko leto. Učencov nam ne manjka. V normalni šoli jih je razun 4. razreda, kateri ima 3 učilnice, po vseh učilnicah sploh še več kot po 100, akoravno imata drugi in tretji razred po dve učilnici. V novi mestni poglavni šoli je 272 učencov. Učiteljskih pripravnikov je 24. — Slovenščini se je v naših ljudskih šolah letosi toliko zboljšalo, da se kerščanski nauk po vseh 4. razr. uči sploh po slovenski, in da imamo dva nova prav primerna slovenska berila in popravljeno slovensko-nemško gramatiko. Ako bi se le vsi učitelji pri podučevanju na tanko ravnali po uravnanem postavnem redu, in bi se ne deržali tako terdo svoje ukožene terme, bi bilo v marsikteri učilnici bolj domače in prijetniše, pa tudi priležniše, kakor takrat, ko je še samo Adelung gospodaril po naših šolah.

— V nedeljo 20. okt. je bil, kakor „Novice“ pravijo, rojstni dan slovenske čitavnice. Snidila se je ta dan „pri Slonu“ tolikšna množica družbenikov, da je bila velika dvorana vsa polna. Naš mnogospoštovani mestni župan gosp. Mih. Ambrož je bil enoglasno izvoljen za predsednika. Bog daj srečo tej nadepolni družbi!

Premembe v učiteljskem stanu.

Za zač. šolska vodja in kat. sta postavljena g. g.: Primož Jan k pogl. šoli v Kočevje, — Ignaci Eržen k pogl. šoli v Terzič.

Za zač. učitelje pridejo g. g.: Jakob Česnik iz Kočevja v Morovico, — Martin Kovšca iz Mengša v Zasp, — Jožef Juvančič, pot. pripr. na Slap, — Franc Stepic, pot. pripr. v Razderto, — Miha Kokošinek iz Černomlja v Srednjo vas na Koč., — Jožef Eržen iz Podstene na Hrov. v Černomelj, — Janez Barle, pot. pripr. v Tunice, — Ignaci Božič od sv. Gregorja v Osilnico, — Janez Per iz Verhnike k sv. Gregorju, — Janez Sajè iz Rateč v Predaslje, — Jožef Dornik, pot. pripr. v Rateče, — Jernej Kimovec, pot. pripr. v Nevlje, — Franc Peruci iz Šentvida pri Ipavi v Dole, — Štefan Francelj, pot. pripr. v Šentvid pri Ipavi, — Miklavž Stanonik iz Ribnice v Stari terg pri Poljanah, — Andrej Legat iz Blogovice v Vreme, — Matija Japel iz Vrem v Blogovico.

Za podučitelje pridejo g. g.: Franc Klinar, pot. pripr. v Černomelj, — Franc Fabjančič, pot. pripr. v Menges, — Franc Dolžan

iz Černomlja v Kočevje, — Franc Cvek, pot. pripr. na Verhniko, — Jakop Gostiša, pot. pripr. v Ribnico.

Za namestnika sta postavljena g. g.: Blaž Kuhar in Leopold Cvek, pot. pripr. k mestni pogl. šoli v Ljubljano. — G. Alfred Khom, poduč. v muzični šoli v Ljubljani se je službi odpovedal, — g. Matevž Jurman, zač. učitelj v Nemški loki je umrl. N. m. p.!

Imenik visokočast. in čast. g. g. naročnikov. 414. Valentin Mandele, c. k. gim. prof. v Varaždinu. — 415. Mat. Valjavec, c. k. gim. prof. v Varaždinu. — 416. Jernej Francelj, uč. realke v Varaždinu. — 417. Ant. Kos, bogoslovec v Mariboru. — 418. Jan. Furlani, uč. pri sv. Križu. — 419. Jož. Soudat, fajm. v Kamnji. — 420. Jan. Irgl, uč. pri sv. Barbari. — 421. Mih. Kotnik, kapl. v Vremah. — 422. Ant. Kolbl, uč. v Negovi. — 423. Jan. Vrežic, uč. v Leskovcu. — 424. Bl. Tramšek, uč. v Kerškem. — 425. Šola na Vidmu. — 426. Jan. Potočnik, faj. na Brezovici. — 427. Jak. Jerin faj. pri Beli cerkvi. — 428. Jož. Katnik, izgl. uč. v Kapli. — 429. Karol Dermal, poduč. v Postojni. — 430. Dr. Jož. Rogač, kapl. v Boštanji. — 431. Jan. Pust, uč. v Dobrepoljah. — 432. Blaž Černie, pripravnik v Gorici. — 433. Glavna šola v Idrii. — 434. Ant. Jereb, uč. v Knežaku. — 435. Filip Koderman, uč. na Frankovem. — 436. Glavna šola v Novem mestu. — 437. Pet. Fleišman, uč. pri Beli cerkvi. — 438. Jan. Simonič, uč. v Št. Jerneji. — 439. Fr. Pleško, kapl. v Prečni. — 440. Jan. Poženel, poduč. v Dobrepoljah. — 441. Bl. Ambrožič, uč. v Kočevji. — 442. Jož. Lavrič, uč. v Loškem potoku. — 443. Jož. Kerčon, kapl. in katehet v Škofji Loki. — 444. Dr. Hen. Costa, colniški vodja v Ljubljani. — 445. Mat. Kulavic, duh. pom. v Št. Vidu. — 446. Jan. Lipold, bogoslovec v Ljubljani. — 447. Ant. Kastelic, fajm. v Zuženbergu. — 448. Jož. Šmidinger, izgl. uč. v Veliki nedelji. — 449. Jak. Hole, kapl. v Središču. — 450. Juri Šmidinger, uč. v Središču. — 451. Juri Mikl, uč. pri sv. Volbenku. — 452. Vinc. Bizjak, kapl. pri sv. Tomažu. — 453. Jan. Uršič, uč. v Dolu. — 454. Ant. Šket, uč. v Zibiki. — 455. Miha Gobeč, uč. na Sladki gori. — 456. J. Kolorič, kapl. v Koprivniku. — 457. Fr. Cetel, uč. v Veliki dolini. — 458. Jan. Krajnc, poduč. pri sv. Jurju. — 459. J. Šabot, kapl. v Št. Jurju. — 460. Mat. Novak, kapl. v Pilštajnu. — 461. Juri Krašovic, fajm. pri sv. Križu. — 462. Jan. Markovič, uč. realke na Reki. — 463. Jož. Starč, učec VII. gimn. razr. na Reki. — 464. Jan. Medija, uč. na Breznici. — 465. Mat. Mrak, uč. na Koroški beli. — 466. Jan. Zalokar, uč. v Lescah. — 467. Ant. Tavčar, knezoškof. kapl. v Ljubljani. — 468. Blaž Drager, uč. pri sv. Duhu. — 469. Fr. Uršič, poduč. na Igu. — 470. Mat. Draksler, orglavec v Čatežu. — 471. Blaž Čebul, uč. na Polzelju. — 472. Dr. Ant. Jarc, prošt, c. k. šolski svetovavec i. t. d. v Ljubljani. — 473. Mat. Arko, uč. v Polhov. gradu. — 474. Jak. Drag. Vudna, uč. v Pilštajnu. — 475. Leop. Abram, uč. pri Fari. — 476. Juri Berkopec, uč. na Starem tergu. — 477. Moric Gosler, kapl. v Trebelnem. — 478. M. Koren, uč. v Prevali. — 479. Juri Zore, kapl. v Hrenoveah. — 480. Fr. Germ, uč. v boh. Srednji vasi. — 481. Fr. Koron, kapl. v Štjaku. — 482. Jož. Triebnik, izgl. uč. v Slivnici. — 483. Henr. Fras, uč. pri sv. Jurju. — 484. Fr. Muhič, uč. na Verhu. — 485. Mat. Percič, lokalist pri sv. Gregorji. — 486. Jan. Peruci, uč. na Premu. — 487. Jož. Poklukar, fajm. v Št. Vidu. — 488. Jan. Poklukar, prof. bogosl. v Ljubljani. — 489. Jak. Škoflek, poduč. v Konjicah. — 490. Jož. Fras, bogosl. v Mariboru. — 491. Blaž Praprotnik, uč. v Ljubljani. — 492. Pet. Kristoflič, kapl. na Brezovici. — 493. do 500. Vredništva raznih časopisov.

Listnica. Vse gospode dopisnike lepo zahvalimo za poslane spise. — Kaj več pismeno. —

Odgovorni vrednik:
Andrej Praprotnik.

Natiskar in založnik:
Jož. Rudolf Milic.

Laibach 21. 8. 1878. A. Praprotnik

K u r r e n d e

des fürstbischöfl. Konsistoriums Laibach v. 9. Oktober 1861 J. ^{1551/}₂₄₈

an sämtliche

Schuldistriktsaufsichten und an die k. k. Normalschul-Direktion
in Laibach.

Im k. k. Schulbücher-Verlage in Wien sind soeben zwei slovenische und drei deutsche Lesebücher für die hierländigen Volksschulen erschienen.

Die in slovenischer Sprache verfaßten sind:

1. Pervo berilo za slovenske šole v c. kr. avstrijskih deželah. (24 Nkr.)
2. Drugo berilo za slovenske šole v c. kr. avstrijskih deželah. (37 Nkr.)

Das erstgenannte Lesebuch ist für die zweite Klasse der slovenischen Stadt- und Landschulen, das andere für die dritte Klasse der Landschulen, so wie für die dritte und vierte Klasse der Stadt- und Hauptschulen bestimmt.

Die deutschen Lesebücher sind:

1. Erstes Lesebuch für den deutschen Sprachunterricht in nicht-deutschen Volksschulen.
2. Zweites Lesebuch dto. dto. dto.
3. Drittes Lesebuch dto. dto. dto.

Das erste ist für die zweite Klasse der slovenischen Stadt- und Landschulen, das zweite für die dritte Klasse derselben Schulen, das dritte für die vierte Klasse der Hauptschulen bestimmt.

Laut des mit hoher Landesregierungs-Mittheilung von 11. d. Mts. J. 6322 eröffneten Staatsministerial-Erlasses vom 22. v. Mts. J. ^{6093/}₄₃₉ G. M. sollen die genannten Bücher allsogleich an den hierländigen Volksschulen eingeführt werden, weshalb von dort aus die weiteren Verständigungen zu veranlassen sind.

Zugleich wird auch zufolge des mit h. Landesregierungs-Eröffnung vom 30. August d. J. J. 5978 mitgetheilten h. Ministerial-Erlasses vom 8. August d. J. J. ^{7177/}₅₂₂ G. M. zur weiteren Bekanntgabe und zur nachdrücklichen Anempfehlung behufs möglichster Verbreitung in

katholischen Familien anmit bekannt gegeben, daß im k. k. Schulbücher-Verlage in Wien der kleine und große Katechismus in Fragen und Antworten, die Evangelien und Episteln, endlich die biblische Geschichte von **Dr. Schuster** in einem Bande vereinigt, unter dem Gesamttitel „Katholisches Hausbuch“ erschienen, und von der Schulbücher-Verlags-Direktion hübsch und dauerhaft in Halbfranzband gebunden um den Preis von 1 fl. 36 kr. De. W. pr. Exemplar im Wege der hiesigen Giontini'schen Buchhandlung zu beziehen ist.

Unter Einem wird aus dem von der h. Landesregierung unterm 10. v. M. 3. 6347 eröffneten h. Ministerial-Erlasse vom 21. August d. 3. 3. ⁶⁰²⁷/₄₃₆ zur weiteren Verständigung des dortbezirkigen Lehrpersonales anmit mitgetheilt, daß im k. k. Schulbücher-Verlage in Wien soeben eine slovenische Ausgabe der „Kurzen Reichs- und Länderkunde des Kaiserthums Oesterreich“ erschienen ist, dessen Kenntniss den Volksschullehrern auch darum wünschenswert erscheint, damit sie dessen Inhalt zur weiteren mündlichen Erläuterung und Belebung des die Vaterlands-kunde betreffenden Stoffes der Lesebücher angemessen benützen und verwenden möchten; weshalb man auch zuverlässlich erwartet, daß sich jedes Lehrindividuum zur eigenen Selbstbildung und zum bezeichneten Zwecke solches beizuschaffen nicht ermangeln wird, und zwar je nach den sprachlich gemischten Volksschulen in der besagten Uebersetzung oder in der deutschen Originalausgabe, welche für Unterrealschulen und Untergymnasien, wo der Gegenstand vorgetragen wird, vom hohen Ministerium für zulässig erklärt wurde.

